

## **Дистанційне навчання у руслі Болонського процесу**

*Доц. каф. перекладу СГІ ВНЗ ВМУРОЛ «Україна» Медвідь О,М,*

Розвиток сучасного суспільства характеризується зростанням значущості інформаційної складової в усіх сферах життя. Інформаційні технології проникають практично в кожен галузь людської діяльності. Поширення телекомунікаційних засобів дає можливість швидкого доступу до інформаційних ресурсів. Цілком природним є проникнення інформаційних технологій і в освітню сферу, а також поява в зв'язку з цим нових навчальних технологій, що ґрунтуються на комп'ютерній підтримці навчально-пізнавальної діяльності студентів. Адже розвиток людської цивілізації нерозривно пов'язаний з освітою – беззаперечною цінністю будь-якого суспільства. Саме освіта визначає економічний, інтелектуальний, моральний, культурний потенціал суспільства. Особлива роль освіти почала зростати на початку нового тисячоліття. Інформаційна революція і формування нового типу суспільства – інформаційного – висувають інформацію і знання на авансцену соціального розвитку.

Сучасний етап розвитку педагогічної теорії і практики цілком слушно характеризуються як перехідний (Є.В.Бондаревська, Л.Г.Вяткін, В.В.Серіков, А.В.Петровський). Сутність трансформації полягає в переосмисленні і перебудові засад історичної педагогіки, що ґрунтується на інформаційному типі освіти, на трансляції “готових знань”. Специфіка сучасної освіти виявляється сьогодні в тому, що відбувається зміна цілей освіти: від “освіти на все життя” до освіти крізь все життя” [8]. Освітня система повинна бути здатною не тільки озброювати знаннями того, хто навчається, а і формувати потребу в безперервному самостійному оволодінні ними.

Усе розглянуте вище визначає сутність предметно-змістовного підходу до освіти. Він передбачає виділення фундаментальних ідей сучасної освіти, визначення нових принципів відбору і систематизації

знань за навчальними дисциплінами, з метою їхньої предметної інтеграції та посилення гуманітарного і розвиваючого впливу а студентів. Це зумовлює створення атмосфери “інтелектуальних, моральних та естетичних переживань, зіткнення думок, поглядів, позицій, наукових підходів, пошуку істини, проектування можливих шляхів розв’язання пізнавальних завдань, творчості педагогів та учнів” [2]. Проте створення такої атмосфери неможливе в межах авторитарної системи, потрібен пошук нових концептуальних засад, іншої парадигми освітнього процесу.

Така парадигма розробляється сьогодні з урахуванням тенденцій освіти, які тією чи іншою мірою є характерними для всіх освітніх систем країн світової співдружності.

Б.С.Гершунський, один із дослідників проблем психології вищої школи на початку 70-х років минулого століття виділив 6 тенденцій в освіті, які неодмінно виявляються в ній тією чи іншою мірою [3].

Перша тенденція передбачає створення системи безперервної освіти – комплексу державних і громадських закладів, що задовольняють прагнення людини до самоосвіти, всебічного та гармонійного розвитку протягом усього життя. Основне завдання - забезпечити спадковість між рівнями освіти.

Друга тенденція – здійснення алгоритмізації, супроводжуючої її технологізації, а також комп’ютеризації освіти, що дає можливість рівно підвищити інтелектуальну діяльність сучасного суспільства.

Третя тенденція полягає в заміні репродуктивних, інформативних форм на продуктивні методи і форми навчання із застосуванням елементів проблемності, наукового пошуку, з широким використанням самостійної роботи студентів.

Четверта тенденція пов’язана з пошуком умов переходу від авторитарних і регламентованих способів організації освітнього процесу до розвивальних, варіативних, інтенсифікованих, ігрових засобів, які сприяють активізації творчої, самостійної діяльності студентів.

П'ята і шоста тенденції співвідносяться зі зміною сутності взаємовпливів учня та педагога, увага зосереджується не на навчальній діяльності педагога, а на пізнавальній діяльності учня. При цьому усвідомлюється потреба у застосуванні не тільки колективних/ групових форм організації навчання, а й індивідуальних, особистісно орієнтованих.

Саме зважаючи на зазначені тенденції в розвитку сучасної освіти та інформаційну революцію, широке впровадження глобальної комп'ютерної мережі Інтернет у всі сфери людського життя, у тому числі в освіту, неможливо розглядати перспективні освітні проекти без технологій цієї унікальної системи. Застосовуючи згадані технології, ми підсвідомо закладаємо елементи моделі відкритої освіти та її глобалізації, що має стати результатом історичного революційного розвитку інформаційного суспільства, а саме:

- освіта впродовж життя;
- перехід від процесу надання знань до самостійного їх здобуття;
- відкрите, не заформалізоване навчання;
- свобода вибору темпу навчання, джерела інформації власної траєкторії розвитку.

В руслі новітніх освітніх тенденцій вводиться і модульно-рейтингова система, що подається як підготовка до нових умов навчання, як спроба відходу від репродуктивних методів навчання, умова переходу студентів до самостійної творчої роботи, як спосіб орієнтації на кожен окрему особистість та стимулювання пізнавальної активності студентів.

Але система модульно-рейтингового контролю на сьогоднішній день має, з моєї точки зору, одну велику проблему – проблему оцінки параметрів якості підсистеми контролю знань студентів і перевірки правильності встановлення тестових норм. Особливо актуальним це питання стає у час стрімкого розвитку форми дистанційного навчання. Все очевиднішою виникає необхідність моніторингу підсистеми контролю системи дистанційного навчання (СДН) з наступних причин:

1. Недостатність обсягу вибірки (дослідних даних) під час стандартизації системи стандартизація проводиться на репрезентативній вибірці студентів, які є частиною генеральної сукупності. Ця сукупність має бути достатньою, щоб мати повне уявлення про загальну сукупність студентів. Але набрати велику кількість даних при стандартизації системи буває складною. Накопичуючи ці дані в режимі експлуатації СДН, можна значно поповнити обсяг вибірки і тим самим уточнити результати, одержані під час стандартизації системи. Моніторинг СДН дав би можливість періодично уточнювати показники якості системи на основі поповнених даних.
2. Зміни в контингенті тих, хто тестується. Часто рівень і якість підготовки тестованих змінюється. Що більшим є час експлуатації СДН, то більша вірогідність того, що дослідні дані, одержані в результаті тестування в період стандартизації системи. Старіють і не відповідають сучасним вимогам. Рівень і якість підготовки студентів може змінюватися, як в кращий, так і в гірший бік. Причини таких змін можуть бути об'єктивними (зміна мотивації до навчання або престижу спеціальності) і суб'єктивними (відсутність розуміння матеріалу повної галузі науки). При цьому тестові завдання для частини студентів можуть виявитися занадто легкими, а для інших – занадто складними, що істотно погіршить якість і точність оцінювання знань. Тому періодичний моніторинг підсистеми контролю дуже корисний.
3. Зміни змісту бази даних тестового простору або змісту самого курсу дисципліни. Процес розроблювання курсів дистанційного навчання і тестів до них творчий і неперервний. Завжди виникає бажання і необхідність поліпшити, вдосконалити курс. Однак внесені зміни можуть впливати на показники якості СДН. Використання моніторингу системи дало б змогу спостерігати вплив змін у змісті

бази даних тестових завдань на якість СДН і своєчасно сигналізувати про погіршення її параметрів.

4. Просочення інформації. Ця проблема стосується бази даних тестів. При багатолітньому використанні СДН зміст тестових завдань тією чи іншою мірою може поширитися (ті, хто вже пройшов тестування, може передати запам'ятовану частину завдань та варіанти відповідей на них своїм знайомим). Поступове просочення інформації протягом часу може призвести до того, що тестові завдання перестануть бути "таємними". Це може викликати суб'єктивні зміни показників якості системи. Моніторинг тестів і показників якості дасть можливість відстежити неприродне зростання результатів тестування і повідомити про необхідність заміни бази даних тестових завдань за допомогою паралельних тестів.
5. Суб'єктивність при опрацюванні тестових норм . Для опрацювання й інтерпретації результатів тестування використовують шкали вимірювання і розробляють норми тестів. Встановлення шкал вимірювання і тестових норм є визначальним моментом при інтерпретації результатів тестування. Навіть добре сконструйований тест при неправильній інтерпретації результатів тестування може дати викривлене уявлення про знання тестованих. Тестові шкали і норми мають розробляти фахівці, але вони теж мають суб'єктивний підхід. Тому часто виникає необхідність у корегуванні тестових норм залежно від характеристик вибірки студентів для тестування. Перевірку правильності встановлення норм та їх корегування можна виконати за допомогою підсистеми моніторингу СДН. На підставі вказаних причин можна сформулювати мету моніторингу системи дистанційного навчання , що забезпечить високу якість роботи СДН протягом усього періоду її функціонування.

Таким чином, розвиток освіти в Україні за умов глобалізації та всесвітньої інформаційної революції бачиться за такими пріоритетними напрямками, як:

- постійне підвищення якості в освіті за рахунок особистісної орієнтації в освіті;
- оновлення змісту та форм організації навчально-виховного процесу відповідно до потреб суспільства;
- органічне поєднання освіти і науки;
- розвиток безперервної освіти;
- розвиток дистанційної освіти;
- запровадження освітніх інновацій в організації самостійної роботи студентів, зокрема, інформаційних технологій як у викладанні відповідних курсів, так і в системі їх контролю.

Наприкінці хотілося б зазначити, що в обґрунтуванні необхідності впровадження новітніх форм в освітньому процесі, що є обумовленим вище зазначеними факторами сьогодення, залишається проблема питання стосунків «викладач – навчальний заклад», які мають за Болонським процесом, відповідаючи рівню європейського навчального простору (тобто): кількість студентів у навчальній групі, забезпечення навчальним закладом навчально-методичної бази і навчальне навантаження викладача в умовах модульно-рейтингової системи; локально-нормативне (навчальне навантаження) і технічне (автоматизоване / комп'ютеризоване) забезпечення перевірки різноманітних контрольних заходів і т.п.

Зазначені проблеми не є спробою заперечення необхідності входження України в Болонський процес, а лише результат аналізу проблем внутрішньо-системного характеру, що супроводжують таке входження.

Істотні зміни в світовому співтоваристві створюють підґрунтя для того, щоб дедалі більш послідовно просуватися від національної замкнутості до взаємодії та співробітництва в світовому освітньому просторі, до його інтеграції, але з урахуванням національної специфіки, інтересів розвитку нашої держави.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогіка. – 1997. -№4. – С.11-17.
2. Вахнянская И.О. Учебная деятельность сквозь зеркало двух парадигм // Мир психологии. – М.,1996. - №116. – С.137-147.
3. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М., 1997. – 697 с.
4. Огренич Н.М. Жити – значить мислити // Гуманітарні науки. – К., 2006. - №1. – С.17-22.
5. Сериков В.В. Личностный подход в образовании: концепция и технологии: Монография. – Волгоград: Перемена, 1994. – 152 с.
6. Стратегія реформування освіти і Україні : рекомендації з освітньої політики. – К.: “К. 1. с.”, 2003. – С.25-26.
7. Ціделко В., Яремчик Н., Шведова В. Моніторинг систем дистанційного навчання // Вища освіта України. – к., 2006. -№2. – С.54-61.
8. Щедровицкий П.Г. Почерки по философии образования. – М., 1993. – 98 с.

Key words:

Bologna process, paradigm of educational process, distance learning, information technologies, level of European educational space.

The article touches upon the future tendencies within the educational system. It concerns with the necessity of broad usage of new information technologies in educational sphere. Changes in European society create the basis for improving integration in educational system taking into account national specific features laid on the interests of the developing Ukraine and its problems of different kinds.

Ключевые слова:

Болонский процесс, парадигма образовательного процесса, дистанционное обучение, информационные технологии, уровень европейского образовательного пространства.

Данная статья затрагивает проблемы необходимости внедрения информационных технологий в образовательную сферу. Существенные изменения в европейском сотрудничестве создают основы для интеграции в области образования с учетом национальной специфики, интересов развивающейся Украины и ее проблем в разных сферах.

### **Відомості про автора**

Медвідь Олена Миколаївна, 1960 р.н.

Доцент кафедри перекладу СГІ ВНЗ МУРоЛ «Україна»

Науковий ступінь - кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Контактний тел. 8-542-62-87-09, 8-050-968-17-86